

De traumapatiënt

Pas op bij het behandelen van dieren met verwondingen: ze hebben vaak veel pijn, en bijten dan erg hard! Doe een bandje om de snuit als het nodig is: niemand heeft wat aan een hulpverlener met kapotgebeten handen!

Bij traumapatiënten zijn er een aantal zaken waarop in eerste instantie gelet moet worden:

1. **Luchtwegen** (kan het dier ademen) en **circulatie** (hartactie aanwezig?). Voor het op gang brengen van ademhaling en bloedsomloop: zie reanimatie. Let verder op het volgende: meestal zijn na een aanrijding de borstwand en ribben gekneusd, verwond en/of gebroken. Hierdoor kan een klaplong ontstaan. De ribbeschadigingen kunnen de ademhaling belemmeren (erg pijnlijk). Deze problemen kunnen alleen in een kliniek behandeld worden, niet op straat. Iedereen kan bedenken dat een strak verband om de borst de ademhaling belemmert. Daarom worden luchtzuigende wonden aan de borst bedekt met zalf of plastic.
2. **Bloedingen:**
  - a. oppervlakkig/uitwendig:
    1. Was eerst je handen, voordat je aan de wond komt
    2. Maak de wond schoon, door te spoelen zodat vuil en haar uit de wond verdwijnen.
    3. Gebruik hiervoor lauw kraanwater; niet te hard spuiten!
    4. Dep de wond droog met (liefst steriel) droog gaas, NIET met tissue! Breng eventueel wat antibioticumhoudende zalf aan, en daarna een (steriel) verband.
  - b. geringe bloeding/uitwendig: t.g.v. schaven, krabben, kleine bijtwondjes. In deze gevallen kan de bloeding behandeld worden door de wond 5 minuten dicht te drukken, zonder los te laten! Probeer geen weefselresten/slierten losse huid te verwijderen! Ook geen rommel uit de wond halen bij diepe wonden. Volg verder de instructies voor wondreiniging zoals boven beschreven.
  - c. Lichaamsvreemde voorwerpen (stokken/messen/kogels enz): NOOIT verwijderen! Probeer te voorkomen dat het voorwerp beweegt. Het verwijderen zonder voorzorgsmaatregelen leidt vaak tot een fatale bloeding!
  - d. Uitwendige zware bloedingen: slagaderlijk bloed is helder rood en spuit pulserend uit de wond (hartritme). Vlak na het ontstaan van de wond is de hartslag verhoogd, reden waarom nog extra bloed verloren gaat. Aderlijk bloed is donker van kleur en sijpelt meer.

Het stoppen van een zware bloeding vóór transport:

- Druk op de wond: met de hand of met tampons of schone handdoek. Niet meer verwijderen, ook niet als er bloed doorheen sijpelt.
- Optillen: als een poot heftig bloed, helpt het vaak om hem boven het niveau van het hart te tillen, zodat door de zwaartekracht meer bloed in het lichaam achterblijft.
- Druk op de voedende slagader: als de bloeding doorgaat na druk op de wond en optillen van de aangetaste poot, kan het dichtdrukken van de voedende slagader zinvol zijn. De dijbeenslagader moet je in de lies dichtdrukken, die van de voorpoot bij de elleboog, of aan de binnenkant van de bovenarm.
- Druk boven en onder de wond: stopt ook veneuze bloedingen
- Tourniquet: is gevaarlijk, kans op blijvende beschadiging van de bloedsomloop in een poot.

e. Inwendige bloedingen:

- uitwendig zichtbaar: kan uit iedere lichaamsopening bloeden, zoals mond, oren, neus, vagina, endeldarm, plasbuis, ogen. Dit soort bloedingen moeten zo snel mogelijk door een dierenarts behandeld worden. Je kunt de bloedende opening afdekken met verband. Probeer de bewegingsvrijheid van het dier te beperken. Houd rekening met shock!
- Uitwendig *niet* zichtbaar: na aanrijding, een val, vergiftiging, seksueel misbruik enz. Kan gebeuren in kop, borst- en buikholte. Verder kunnen tussen spieren bij fracturen enorme bloedingen ontstaan, bv bij een dijbeenfractuur waarbij de dij-slagader geraakt wordt door een fractuurrand. Je kunt zelf weinig doen aan deze bloedingen. Behandel de shock, als die er is! Laat het dier niet lopen, en regel vervoer naar de kliniek. Draag het dier liefst op een vlakke draagbaar. Dit zijn altijd spoedgevallen! *Dieren raken bewusteloos en snel in shock als ze in hele korte tijd 30 ml of meer bloed per kg lichaamsgewicht verliezen!*

3. **Centraal zenuwstelsel:** vervolgens wordt het trauma aan hersenen en ruggenmerg behandeld. Het is vrijwel onmogelijk om een hond die dat niet wil in bedwang te houden zonder medicatie. Het ruggenmerg is heel vaak beschadigd op de overgang lendenwervels-borstwervels. Dit leidt tot verlamming en verlies van pijn in de achterpoten. Het dier moet op een vlakke draagbaar vervoerd worden.
4. **Spijsverteringsorganen:** maag en darmen zijn zelden beschadigd na trauma. De lever daarentegen wel! De lever is vaak een bron van (ernstige) bloedingen. Een aangereden dier met een opgezette buik bloedt vaak uit de lever. Een leverbloeding stopt meestal spontaan. Eventueel kan een bandage om de buik gelegd worden, net als bij de shocktherapie (zie aldaar).

5. **Nieren en urinewegen:** trauma aan de nieren, de ureters (nieren-blaas), de blaas of de urethra (blaas-buiten) kan levensgevaarlijk zijn. Toch wordt hier pas aan gewerkt nadat de voorgaande orgaansystemen behandeld zijn. Nierbeschadiging ontstaat door direct trauma of door shock. Bloedstolsels kunnen de ureters verstoppen; trauma kan één of beide ureters of de urethra beschadigen of afscheuren. Een volle blaas kan bij een aanrijding scheuren. Is niet echt een spoedgeval. Let op bloederige urine!

Fracturen

Symptomen:

- plotseling acut kreupel
- poot in abnormale houding
- zwelling op de plaats van de verwonding
- acute heftige pijn
- bloeding of uitstekende botstukken

Spoedbehandeling:

- houd het dier in een deken/handdoek in bedwang (ook warm)
- immobiliseer de poot door een spalk, indien mogelijk
- breng het dier naar de dierenarts